

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Соціально-педагогічна робота в закладах освіти»
2020-2021 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Михайленко Наталія Володимирівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/muhailenko/
Контактний телефон	095 94 204 94
E-mail викладача	211nataliya.mikhaylenko105@gmail.com
Графік консультацій	Понеділок: з 13.00 до 15.00 (очно/дистанційно – на платформі Zoom).

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семинарські заняття	Самостійна робота	Звітність
Денна	3/90	16	14	60	залік

Семестр: V семестр.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: соціально-педагогічна діяльність, адаптація, соціалізація, соціальне виховання, соціальне середовище, соціально-педагогічний супровід, соціальний захист, учнівська молодь «групи ризику», девіантна поведінка.

Мета курсу: надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань, формування практичних вмінь та навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності соціального педагога в закладах освіти.

Предмет курсу: теоретико-практичні аспекти соціально-педагогічної роботи в сучасних закладах освіти.

Програмні компетентності:

ЗК-3 Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК-3 Здатність розробляти та застосовувати моделі, тактики, технології соціальної допомоги, соціально-педагогічного супроводу клієнтів для розв'язання соціальних проблем.

Результати навчання:

ПР-7 Здатен передбачати результати професійного впливу на ситуацію, проблему клієнта.

ПР-8 Здатен класифікувати методи, моделі соціальної роботи в професійній діяльності.

Зміст курсу:

Тема 1. Соціально-виховні інститути в системі соціалізації особистості.

Соціально-педагогічна робота в закладах освіти як навчальна дисципліна. Становлення соціально-педагогічної роботи в закладах освіти. Сучасний стан соціально-педагогічної діяльності в закладах освіти. Мета та завдання системи освіти. Структура сучасної системи освіти України. Види та форми здобуття освіти.

Мета та основні завдання соціально-педагогічних інститутів. Особливості реалізації функцій соціально-педагогічної системи. Напрями та зміст діяльності соціально-педагогічних інститутів.

Тема 2. Професійна діяльність соціального педагога в закладах освіти.

Кваліфікаційна характеристика соціального педагога в системі освіти. Вимоги до кваліфікаційних категорій соціального педагога. Нормативно-правове забезпечення роботи соціального педагога в закладах освіти. Посадова інструкція соціального педагога закладу освіти.

Права, обов'язки та відповідальність соціального педагога в закладах освіти. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи. Роль соціального педагога у реалізації компетентнісного підходу.

Зміст роботи соціального педагога в системі освіти. Нормативи часу на основні види роботи соціального педагога. Річний план: структура, особливості заповнення. Журнал соціального педагога, протокол індивідуального/групового соціально-педагогічного вивчення, протокол індивідуальної соціально-педагогічної консультації. Соціальний паспорт школи. Документація соціального педагога по роботі з дитиною та його сім'єю.

Тема 3. Особливості соціально-педагогічної роботи в окремих типах освітніх установ.

Сутність соціального виховання дітей дошкільного віку. Особливості соціально-педагогічної діяльності у закладах дошкільної освіти. Зміст соціально-педагогічної діяльності в системі дошкільної освіти. Завдання та напрямки роботи соціального педагога в ЗДО. Функції та посадові обов'язки соціального педагога в дошкільній установі.

Роль закладів позашкільної освіти у соціальному вихованні дітей та підлітків. Умови діяльності закладу позашкільної освіти, мета та завдання соціального виховання дітей та юнацтва. Принципи та зміст соціально-педагогічної діяльності в закладі позашкільної освіти. Форми та методи соціального виховання дітей та підлітків у закладі позашкільної освіти.

Тема 4. Соціально-педагогічна робота в системі загальної середньої освіти.

Структура психологічної служби системи освіти України. Мета та зміст діяльності шкільної психологічної служби. Особливості організації роботи психологічної служби у ЗЗСО. Функції та принципи діяльності шкільної психологічної служби. Соціально-педагогічний модуль при школі.

Організація профорієнтаційної роботи в школі. Діагностика професійних схильностей учнівської молоді. Особливості профорієнтаційної роботи з молодшими школярами. Зміст профорієнтації в середніх класах школи. Профорієнтаційна робота зі старшокласниками. Профорієнтаційні заходи соціального педагога. Консультаційна робота з батьками з питань професійного самовизначення їхніх дітей.

Тема 5. Особливості соціально-педагогічного супроводу учнівської молоді в ЗЗСО.

Класифікація проблем дітей «групи ризику». Модель соціально-педагогічного супроводу учнівської молоді в умовах закладу загальної середньої освіти. Первинна та поточна соціально-педагогічна діагностика. Форма складання висновку за результатами соціально-педагогічного вивчення. Профілактичні та консультаційні заходи в рамках супроводу.

Мета, завдання та принципи роботи соціального педагога з проблемними та неблагополучними сім'ями. Типи сімей «групи ризику». Практична робота соціального педагога з проблемними сім'ями. Взаємодія соціального педагога з зовнішніми організаціями по роботі з сім'ями «групи ризику».

Тема 6. Специфіка роботи соціального педагога з окремими категоріями дітей та підлітків.

Методика соціально-педагогічної діяльності у закладах освіти інтернатного типу. Основні напрями роботи та ролі соціального педагога в закладах освіти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Діяльність соціального педагога з організації процесу соціалізації вихованців шкіл-інтернатів. Документація соціального педагога по роботі з дитиною в інтернатній установі.

Система роботи соціального педагога з дітьми групи ризику зі стану здоров'я. Соціально-педагогічний супровід та соціально-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти. Форми та методи роботи з дітьми, які мають особливості психофізичного розвитку. Взаємодія соціального педагога з батьками дітей, які мають особливі освітні потреби. Система взаємодії фахівців, які супроводжують дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Методи навчання: за джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення), наочні (демонстрування), практичні (практичні вправи); за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу; методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів; методи контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю (індивідуальне, фронтальне та комбіноване опитування; додаткові та допоміжні запитання), метод письмового контролю; бінарні методи: методи викладання (інформаційно-повідомляючий, пояснювальний), методи навчання (репродуктивний, продуктивно-практичний).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): заняття проводяться у формі обговорень, дискусій, мозкових штурмів, заохочується висловлювання власної точки зору, креативність та творчий підхід при виконанні завдань; здійснюється активний опір на життєвий та професійний досвід здобувачів; нетерпимість до академічного плагіату.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук/мультимедійні презентації, навчальні фільми.

Система оцінювання та вимоги:

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль) для здобувачів вищої освіти денної форми навчання *

* Детальну систему нарахування рейтингових балів представлено на електронній платформі Moodle БДПУ

№	Вид робіт	Бали рейтингу					
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6
1	Рейтингове оцінювання лекційного курсу						
1.1.	Відвідування лекційних занять	0,5	0,25/0,25	-	0,5	0,25/0,25	0,25/0,25
1.2.	Ведення конспекту лекцій	0,5	0,25/0,25	-	0,5	0,25/0,25	0,25/0,25
2	Рейтингове оцінювання курсу семінарських занять та самостійної / індивідуально-дослідної роботи						
2.1.	Відвідування семінарських занять	-	0,5/0,5	-	0,5/0,5	1	0,5/0,5
2.2.	Виступ на семінарському занятті	-	0-5/0-5	-	0-5/0-5	0-5	0-5/0-5
2.3.	Участь у обговоренні (доповнення)*	-	0-2	-	0-2	0-2	0-2
2.4.	Підготовка доповіді / написання есе	-	0-2	-	0-2	0-2	0-2
2.5.	Розробка мультимедійної презентації	-	0-5	-	0-5	0-5	0-5
2.6.	Виконання самостійної роботи	0-10	0-2/0-2	0-10	0-2/0-2	0-6	0-2/0-2
2.7.	Виконання індивідуально-дослідного (творчого) завдання	0-9	0-2/0-2	0-15	0-2/0-2	0-7	0-2/0-2
2.8.	Виконання тестових завдань за темою	0-5	0-5	-	0-5	0-5	0-5
Максимальний бал за тему:		25	25	25	25	25	25
Загалом:		150					
3	Штрафні бали (зі знаком «мінус»)						
3.1.	Пропуски занять без поважних причин / несвоєчасне виконання робіт **: :						
	а) лекційних (2 години)	1 бал					
	б) семінарських (2 години)	2 бала					
3.2.	Пропуски занять з поважних причин *** :						
	а) лекційних (2 години)	не нараховуються					
	б) семінарських (2 години)	не нараховуються					
Розрахунок загального балу за поточну роботу:		Середнє арифметичне 150 балів : 3 кредити = 50 балів (максимум) / 35 (мінімум)					

* Курсивом у таблиці позначено альтернативні види роботи.

** Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані протягом двох тижнів.

*** Пропущені з поважних причин заняття (документальне підтвердження) повинні бути відпрацьовані без нарахування штрафних балів протягом двох тижнів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		(максимально 50 балів, мінімально – 35)	50	100
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю (заліку) здійснюється за умови нарахування здобувачу вищої освіти прохідного балу – 35.

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового заліку (тестові завдання та відкриті питання).

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється наступним чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
78-89	B	
65-77	C	
58-64	D	
50-57	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література:

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах / Л. М. Вольнова. – Ч. 1. Теоретична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 188 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Звереві. – 2-ге вид. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.
3. Закон України «Про освіту»: від 05 вересня 2017 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
4. Ключко О. О. Профілактика адиктивної поведінки дітей та молоді у контексті підготовки майбутніх соціальних педагогів: монографія / О. О. Ключко. – Суми: ФОП Наталуха А. С., 2013. – 172 с.
5. Ковчина І. М. Основи соціально-правового захисту особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «соціальний педагог» / за загал. ред. докт. філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 297 с.

6. Манохіна І. В. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування: навчальний посібник / І. В. Манохіна. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 276 с.
7. Наказ МОН № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України»: від 22.05.2018 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
8. Перші кроки соціального педагога на шляху до професії: вступ до спеціальності: навчальний посібник / автори-укладачі Л. І. Міщик, О. П. Демченко; за заг. ред. Л. І. Міщик. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 338 с.
9. Полударова А. Л., Щорс В. В. Робочий зошит соціального педагога / А. Л. Полударова, В. В. Щорс. – Вінниця, 2014. – 132 с.
10. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с.
11. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрович. – К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с.
12. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах: метод. рек. / автори-упор. В. Г. Панок, З. О. Гаркавенко, О. Г. Карагодіна, А. С. Шапошнікова. – [2-е вид., стереотип.]. – К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 76 с.
13. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді: монографія / [Алексєєнко Т. Ф., Жданович Ю. М., Малиношевський Р. В. та ін.] / за заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. – К.: ТОВ «Задруга», 2017. – 168 с.
14. Токарева Н. М. Сучасний підліток у системі психолого-педагогічного супроводу: монографія / Н. М. Токарева, А. В. Шамне, Н. М. Макаренко. – Кривий Ріг, 2014 – 312 с.
15. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності: Навч. посібник / З. М. Шевців. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ